

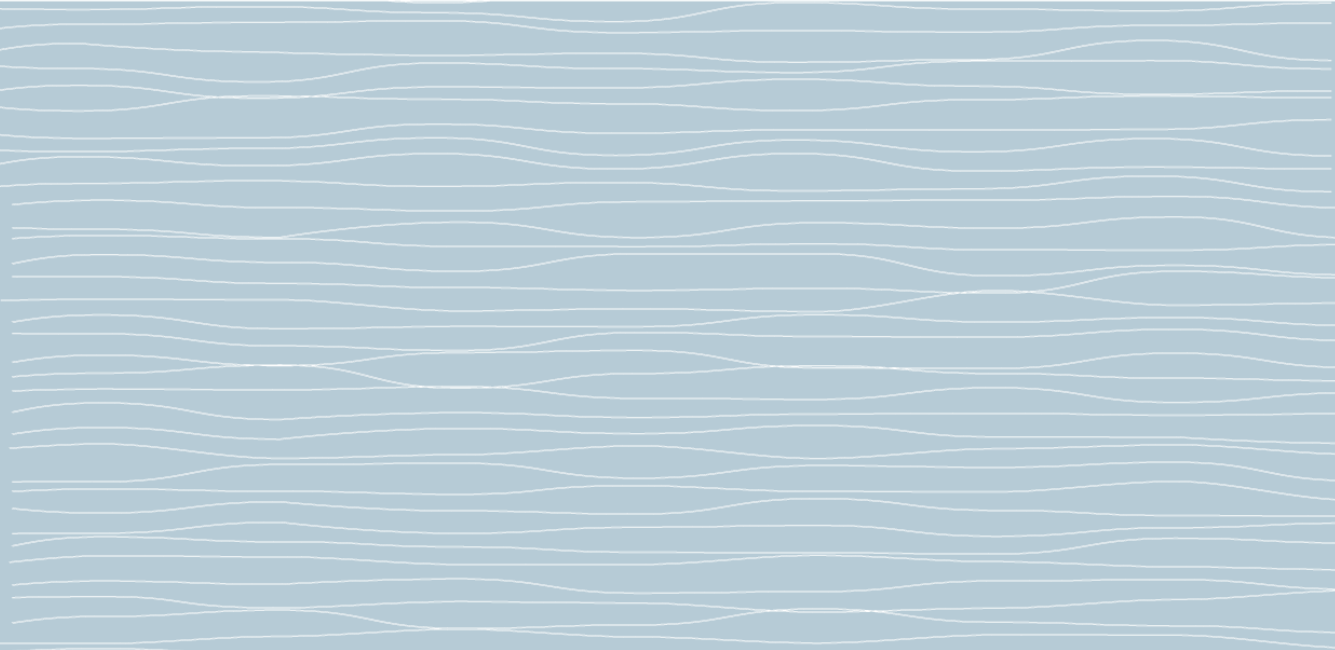
MINNEN FRÅN MITT LÅNGA BEROENDEFÖRHÅLLANDE TILL IUI

PER-MARTIN MEYERSON

SÄRTRYCK ur Magnus Henrekson, red. (2009), *IFN/IUI 1939–2009*.

Sju decennier av forskning om ett näringsliv i utveckling.

Stockholm: Ekerlids.

MINNEN FRÅN MITT LÅNGA BEROENDEFÖRHÅLLANDE TILL IUI

PER-MARTIN MEYERSON

Mitt förhållande till IUI började redan på 1970-talet, närmare bestämt i min handledare professor Lars Werins tjänsterum på Stockholms universitet. Vi befann oss mellan två regelsystem för avläggandet av doktorsexamen och Lars, som den försiktige general han var, ville försäkra sig om att min avhandling skulle fylla kraven för båda. Han föreslog därför att min teoretiska uppläggning om företagens anpassning till ny teknik skulle kompletteras med en empirisk del, förslagsvis en jämförelse mellan ett företag som lyckats väl med sin anpassning och ett som lyckats mindre väl. Han hade därför kontaktat chefen för IUI, Lars Nabseth, som i sin tur lovat kontakta Sandvik och Fagersta om medverkan.

Sandvik tackade ja och Fagersta nej, något som möjligen kan förstås mot bakgrund av det senare företagets misslyckanden. Min första IUI-kontakt blev visserligen ingen framgång men organisationen hade införlivats i mitt nätverk som företrädare för det paradigm, den schumpeterianska evolutionära modellen, som skulle bli utgångspunkten för mitt arbete under lång tid.

För att läsaren bättre skall förstå mitt växande beroendeförhållande till IUI vill jag börja med en tidigare händelse under mina studier i nationalekonomi vid Stockholms universitet. Den skulle lägga grunden för mitt engagemang i den ”kreativa förstörelseprocess” vars huvudaktörer är entreprenörerna, om inte okända bland ekonomer och politiker så i varje fall negligerade. Händelsen utspelar sig i slutet av 1960-talet i en annan lärares tjänsterum. Efter avlagd magisterexamen utspann sig ett animerat samtal med tentator, professor Erik Lundberg, om det ekonomiska etablissemangets kunskapsmonopol. Efter mer än två decennier som företagare hade jag klivit in i den akademiska världen för att genom samhällsvetenskapliga studier söka komma till rätta med den bristande förståelsen

för entreprenörens betydelse hos den svenska modellens konstruktörer. Med det engagemang som är mig naturligt när det gäller hjärtefrågor ”föreläste” jag inför den stillsamt leende professorn om vad jag tyckte om den undervisning i hans ämne som kommit mig till del. Den hade knappast något med verkligheten att göra. I varje fall inte med den jag verkat i under så lång tid. När jag så småningom gav professorn möjlighet till genmäle blev det en total avvärpning. ”Det värsta är att jag tycker detsamma”, konstaterade Lundberg utan omsvep. Därefter vidtog en diskussion om svårigheterna att i undervisningen få sådan litteratur accepterad som behandlade entreprenörstalans karaktär, betydelse och de institutionella villkor som skulle få den att komma till sin rätt.

Med några böcker helt utanför de traditionella litteraturlistorna tågade jag ut ur professorns tjänsterum.¹ En ny era i mina studier hade tagit sin början. Med de nya profeternas hjälp började teori och verklighet att stämma överens. De nya insikterna blev en effektiv ammunition mot de socialdemokratiska ambitionerna att utöka välfärdsstaten på marknadens bekostnad. De spelade en stor roll för möjligheterna att under 1970- och 80-talen komma till rätta med allehanda fördelningspolitiska eskapader, statliga företag, politisk kontroll av företagens utländska investeringar, löntagarfonder och storleken av den offentliga sektorn. Men än i dag kvarstår till viss del bekymret att den politiska och fackliga ledningen i landet är utbildad i den på Keynes teorier grundade statliga interventionspolitiken och den traditionella allmänna jämviktsanalysen, där entreprenörsbegreppet aldrig givits någon plats.

Efter avlagd doktorsexamen hade viss pessimism tagit överhanden. Vem hade användning för en överårig doktor i nationalekonomi, som dessutom såväl i teori som praktik representerade något i tiden så föraktligt som företagaren i dennes roll som entreprenör? Min största merit var kombinationen av praktisk erfarenhet av företagande och teoretisk utbildning med tonvikt på företagandets villkor och betydelse för den ekonomiska tillväxten. Två personer, Axel Iveroth och Gunnar Eliasson, vd respektive chef för ekonomisk-politiska avdelningen på Industriförbundet, förstod att värdesätta denna kombination. Men nog visade de stort mod

¹ En av dessa böcker skulle på ett sätt komma att dominera min framtida verksamhet som ingen tidigare eller senare framställning gjort. *Productivity and Technical Change* av den australiske ekonomen Wilfred E. G. Salter skulle inte bara inspirera mig till en doktorsavhandling i ämnet utan också vara mitt huvudsakliga stöd under min tid som försvarare av en på privat ägande grundad marknadsekonomi. Salters på robust empiriskt material grundade teori förklarar inte bara den tekniska utvecklingens betydelse för den förbättrade produktiviteten i ekonomin utan också hur företagen anpassar sig till dessa förändringar. Men också hur produktivitetsvinsterna fördelas mellan kapitalägare och olika kategorier löntagare med hjälp av marknadsmekanismerna. Dessa överföringar sker genom förbättringar av produktionsfaktorernas ersättningar och förändringar i priser på varor och tjänster. En ”utarmning av proletariatet” förhindras alltså i första hand av marknadsmekanismerna själva. Politikernas uppgift inskränks i Salters modell till att stävja benägenheten hos företag och fackföreningar att utveckla monopol, att upprätthålla konkurrensen på de olika marknaderna.

när de anställde denne ”frisinnade vilde”, van att själv bestämma och handla efter egen uppfattning. För min del hade en ny era i mitt liv tagit sin början som skulle vara i över 20 år.²

En händelse i början av min nya karriär som organisationspolitiker (ett trevligare ord för en lobbyist) är signifikativ. Någon gång i mitten på 1970-talet inbjöds SAF:s chefsekonom Karl-Olof Faxén och jag till TCO för att diskutera ekonomisk tillväxt i allmänhet och företagarens roll i synnerhet. Jag dristade mig att föreläsa om ekonomins behov inte bara av rika företag utan också av privata rika ägare. Det skulle i framtiden bli en av mina huvuduppgifter att förklara marknadsekonomins behov av starka ägare. Men efter mitt anförande lutade sig Faxén mot mig och viskade: ”Inte en gång till. Då förlorar vi helt vår trovärdighet.”

Faxéns reaktion avspeglar den vid tiden mer allmänna inställningen i det svenska samhället till marknadsekonomins aktörer och till behovet av vinster. Företagarnas girighet, manifesterad genom ett ohämmat vinstbegär, togs till intäkt för långtgående förslag om förstatligande eller åtminstone en rigorös kontroll av företagen. Produktionen skulle ske för att tillfredsställa behov, inte för att uppnå vinst. Ekonomer definierades som personer som enbart brydde sig om priser men inte värden.

FÖRETAGENS UTLÄNDSKA DIREKTINVESTERINGAR – ETT STATSÅR GÅR VILSE

Men tillbaka till IUI. Den ensamhet jag kände som förkunnare av marknadsekonomins evangelium, och då särskilt betydelsen av företagaren, gjorde det nödvändigt att söka förankra budskapet i solid ekonomisk empiri. Här fanns mycket att hämta i de många gedigna studier som gjordes vid IUI. Utvecklingen i Sverige alltsedan krigsslutet kan karaktäriseras som ett gigantiskt samhällsexperiment, från 1950-talets utvecklingsoptimism och 1960-talets skördetid över 1970-talets stagnation fram till 1980-talets förhoppningar och besvikelse. Sverige byggdes under de första decennierna efter kriget av pragmatiska kapitalister och pragmatiska socialister. Fundamentalister i båda lägren lyckades man vanligen hålla i schack. Hot om planhushållning och fondsocialism avvärdades genom bataljer mellan akademiskt utbildade från båda lägren. En dialog mellan parterna, ofta på en stimulerande hög nivå, karaktäriserade det politiska livet. Den politiska reto-

² När efter dessa år min mångåriga chef, Lars Nabseth, under en paneldebatt i anledning av utgivandet av mina memoarer, utfrågades av Sven Ivan Sundqvist om Meyerson någonsin varit en användbar tjänsteman svarade han efter viss betänketid: ”Man kanske kan säga att han var ett gränsfall.” Det diplomatiska svaret utlöste stor munterhet.

riken till trots, sakargumenten avgjorde till slut. Som aktör utan andra maktmedel än egen kunskap var man tvungen att vara ordentligt påläst.

All den teoretiska och empiriska kunskap som togs fram av forskarna på IUI stod nu till mitt förfogande. I sitt empiriska arbete hade de en för mig alldeles särskilt viktig tillgång – information om företagen och deras problem direkt från företagsledningarna. Det var inte i första hand som industriförbundare jag i mitt arbete skulle komma i åtnjutande av detta förtroende utan som nära lierad med forskarna på institutet. Jag skall här nedan ge några exempel.

Det fanns i början av 1970-talet en strävan hos ledarna för arbetarrörelsen att finna former för ökad ”demokratisering” av arbetslivet. Det handlade bl.a. om fackliga krav på ökat inflytande över storföretagen på företagsledningarnas och ägarnas bekostnad. Två frågor kom att särskilt forma detta nya slagfält: kraven på medinflytande över företagens utländska investeringar och kraven på medägande via fackliga fonder. Under mitt deltagande i båda dessa strider spelade min akademiska inriktning och de välgjorda studierna från IUI som jag kunde stödja mig på en avgörande roll.

Redan dagen efter mitt inträde i Industriförbundet satt min chef Gunnar Eliasson och jag på planet till Göteborg i syfte att förankra ett utredningsprojekt som tillkommit på initiativ av dåvarande ordföranden i SKF:s styrelse Folke Lindskog. Utredningen skulle kartlägga bakgrunden till företagens utländska investeringar. Hos Volvos ordförande, Gunnar Engellau, diskuterades företagens medverkan till en utredning i syfte att stävja de fackliga representanternas ambitioner. Närvarande utöver Engellau var också Volvomannen Per Ekström, den nyutnämnde finansdirektören Olof Sjöström samt Gunnar Eliasson och jag. Gunnars och min akademiska bakgrund spelade en inte oväsentlig roll här liksom under mina senare besök på SKF, Atlas Copco, Ericsson och Sandvik. Förtroendet för oss och de organisationer vi representerade var en viktig förutsättning för det tilltänkta projektets genomförande. Seriös empirisk forskning var något som företagsledarna förstod och gärna ville medverka till. Det skulle också visa sig att väl underbyggda argument med stöd i sådan forskning var ett verksamt vapen mot särintressen och ideologiskt grundad polemik, även när det gällde politiker med särskild fallenhet för sådan.

En sådan politiker var Carl Lidbom. Som ledare för den kommission som behandlade frågan om företagens utländska investeringar måste han ju försvara den lagstiftning som blivit resultatet av kommissionens arbete. Lagstiftningen syftade till att på administrativ väg kunna förändra storleken och inriktningen på företagens utlandsetableringar. Lidbom var mycket skicklig i sitt försvar av lagstiftningen. De debatter jag deltog i mot honom resulterade alltid i nederlag. Men Lidbom vann egentligen aldrig på poäng. Sakfrågorna intresserade honom

mindre. Hans metod var polemikerns. Han satsade på knockout i första rondan för att därefter kunna agera i ringen ensam. Men den sista debatten förlorade han. Jag hade nogsamst studerat hans teknik och tog tidigt initiativet. Efter Lidboms vanliga, lite övermaga beskrivning av de stora kommersiella dinosauriernas framväxt, allmänna gräslighet och framtidshot, blev det min tur. Med en aggressivitet och skärpa, som inte minst förvånade mig själv, startade jag ett omedelbart frontalangrepp. Nu var det min tur att befinna mig ensam i ringen och jag kunde med ”vetenskapens” hjälp vinna åhörarna för min sak.

Många år senare deltog jag i ett möte i Paris, arrangerat av ambassadören Lidbom, med syfte att redogöra för motiven till svenska storföretags etableringar i Frankrike. Ambassadören visade inte bara förståelse för företagets anpassning till en alltmer internationaliserad värld. Han insåg också betydelsen av att inte lägga hinder i vägen för denna anpassningsprocess genom politiska åtgärder. Som vanligt framfördes hans synpunkter med stort engagemang. Under en kort paus i framställningen lutade jag mig tillbaka i stolen och tänkte högt: ”Carl Lidbom, vad Du har lärt Dig! Han tillhörde synbarligen den grupp av personer som kunde vara lika entusiastiska när de har rätt som när de har fel. Kanske hade han till slut, genom studier av Birgitta Swedenborgs (1976, 1979) på IUI genomförda stora undersökningar och min egen utredning i Industriförbundets regi utgiven 1976, förstått faran av att låta obsoleta ideologier och inte robust ekonomisk teori bestämma den ekonomiska politiken. Hur som helst, den på IUI bedrivna forskningen i syfte att kartlägga drivkrafterna bakom storföretagens investeringsverksamhet, mig veterligt det enda ställe där sådan forskning bedrevs, hade säkert betydelse inte bara för lagstiftningens tillämpning utan också för dess korta livslängd.

LÖNTAGARFONDSDEBATTEN – ”ANNA VILLE SÅ GÄRNA”

Är en statssekreterare i Finansdepartementet eller en fackföreningsombudsman lika effektiv i ägarrollen i näringslivet som privata kapitalägare? Eller med andra ord: hur skall ägandet i näringslivet vara organiserat för att en effektiv allokering av resurserna skall uppnås? Det var den fråga som förslaget om införandet av fackföreningskontrollerade fonder, de Meidnerska löntagarfonderna, ytterst handlade om. Det radikala förslaget tog inte bara näringslivets representanter på sängen utan även stora delar av arbetarrörelsens politiska ledarskap, däribland Olof Palme och Kjell-Olof Feldt. För att förstå det befängda i att låta politiker och fackföreningsledare ta ansvaret för ägarrollen krävdes antingen gedigna erfarenheter av företagandets villkor eller insikter i den schumpeterianska evolutionära modellen. Det politiska och ekonomiska etablissemanget hade vanligen ing-

endera. IUI med sin access till företagarna representerade bådadera. Så gjorde även jag. Det var därför naturligt att frågan hamnade på mitt bord. Förslaget var ofullständigt och inkonsistent. Det erkände Meidner under en debatt på Industriförbundet. Men varför hade han då publicerat det? En trängd Meidner förklarade med en suck: ”För att Anna ville så gärna.” Anna, det var Meidners nära medarbetare Anna Hedborg, sedermera biträdande socialförsäkringsminister och generaldirektör för Riksförsäkringsverket.

Debatten kom redan från början att styras av fackliga särintressen och gammal marxistisk ideologi. Sakfrågan var för komplicerad för att lämpa sig som underlag i debatten. Den blev till slut så infekterad och osaklig att inte ens SNS med sin policy-inriktning vågade delta i den och naturligtvis än mindre forskarna på IUI. Dessa viktiga opinionsbildare saknade vanligen både kunskaper i frågan och vilja att ”smutsa ned sig”. Till slut fattade ett antal kända samhällsvetare mod. Sammantaget levererade de ett totalt fördömande av hela projektet. Jag tror att det var denna enade och sakliga akademiska debatt som hjälpte arbetarrörelsen att komma till rätta med sin militanta vänsterflygel. Inspiration och stöd för min egen verksamhet hämtades som vanligt från olika forskare på IUI. Jag vill särskilt nämna Bengt-Christer Ysander som med sin erfarenhet av socialdemokratisk politik fick mig att inse att Meidnerfönderna egentligen bara var ett skott på en redan murken gren, som den storm som nu uppstått snart skulle befria oss från.

Mina förutsättningar att genom min akademiska bakgrund samarbeta med forskare på IUI och på universiteten var nog den viktigaste orsaken till att Erland Waldenström valde mig som huvudsekreterare i sin ”privata” utredning kring möjligheten att införa individuella vinstdelningssystem. Waldenström hade bestämt sig för att Meidnerfönderna var ett förhandlingsutspel och med ett ”marknadskonformt” vinstdelningsförslag trodde han sig kunna mota Olle i grind. Mitt oförsiktiga räkneexempel i min bok *Löntagarfonder eller...* (av mina kritiker benämnt Meidner light) är ett förslag i samma anda. Jag tror alla i utredningen, förutom Waldenström, snart förstod att hans metod var dömd att misslyckas. För min del avgick jag efter kort tid i protest mot den servilitet som medlemmarna i gruppen uppvisade i förhållande till sin ordförande. Arbetarrörelsens maktanspråk i SAF:s tolkning kom snart att dominera näringslivets inställning. Fackets övertagande av ägarmakten är ingen förhandlingsfråga slog Curt Nicolin fast. Det är en stridsfråga. Och för striden anslogs i stort sett obegränsade resurser.

Även om jag delade Nicolins uppfattning, var jag inte helt lycklig över de metoder som användes under striden. Kanske var det min akademiska miljöskada som fick mig att tro på resultat mer genom insiktsfulla artiklar och debatter och mindre genom de slagpåsar som oreflekterat användes som tillhyggen av engage-

rade men mindre nogräknade kollegor. I socialdemokratisk politik hade ju marxistiska äventyr alltid till sist fått stå tillbaka för en pragmatisk välfärdspolitik. Så skulle säkert bli fallet även denna gång, hävdade jag, bara vi kunde riktigt förklara konsekvenserna av Meidners snedsprång. ”Får man vara så naiv vid Din ålder?” replikerade min tidigare handledare, professor Anders Östlund.

Frihetstiden brukar betraktas som det svenska folkets politiska emancipation. Jag är benägen att betrakta löntagarfondsdebatten som början till samma *ekonomiska* emancipation. Långsamt men säkert förankrades under denna tid det privata ägandets och företagsledandets villkor och avgörande betydelse för den ekonomiska tillväxten i den svenska modellen. Vad som tidigare varit så självklart för företagen att det egentligen inte behövde utredas och så självklart för så många att man haft svårt att ta det till sig, höll nu på att inplanteras i det allmänna medvetandet. Arbetsgivareföreningens budskap (Industriförbundet hade offentliga företag i medlemskretsen och måste därför agera försiktigt) togs alltmer upp av andra institutioner, entreprenören hade plötsligt blivit synlig, nödvändig och snart också populär.

IUI SOM GARANT FÖR EN ALLSIDIG BELYSNING AV VIKTIGA SAKFRÅGOR

Med Gunnar Eliasson som chef för IUI kom forskningen vid institutet att i högre grad än tidigare handla om att studera den kreativa förstörelsens betydelse och villkor. Ett led i hans arbete var att ”utbilda” företagsledarna genom att låta dem få kontakt med prominenta utländska ekonomer, särskilt med sådana som i sin forskning intresserade sig för företagens villkor. I familjen Wallenbergs representationsvilla på Djurgården eller på dess hotell i Saltsjöbaden möttes intresserade svenska storföretagsledare och ekonomer från olika länder i seminariets form. Att få träffa världseliten bland nationalekonomerna och med dem diskutera gemensamma problem möjliggjordes genom Gunnars förbindelser och entusiasm tillsammans med familjen Wallenbergs internationella prestige. Milton Friedman, Kenneth Arrow, Herbert Simon, Franco Modigliani, Robert Clower och Mancur Olson hörde till de ekonomer som frikostigt delade med sig av sitt kunnande. Storföretagare och prominenta medlemmar av ekonomskräet syntes trivas väl med varandra i den vackra svenska sensommarmiljö som bildade bakgrund till dessa möten.

Inom IUI frodades också en forskning riktad mot de ”järntrianglar” som skapats för att tillgodose vissa särintressen på folkhushållets bekostnad. Ett sådant var böndernas och livsmedelsindustrins gemensamma försvar för en reglering av jordbruks- och livsmedelssektorn. När jag trots min chefs, Lars Nabseths, varning

tillsammans med Lundaprofessorn Ingemar Ståhl och professorn i jordbruksekonomi vid Sveriges lantbruksuniversitet i Uppsala, Olof Bolin, engagerade mig i ett utredningsprojekt om möjligheterna att skrota jordbruksregleringen, skulle jag komma att arbeta i en gammal IUI-tradition. Odd Gulbrandsen och Assar Lindbeck hade långt tidigare publicerat resultatet av sin forskningsinsats på området i en bok utgiven av IUI. Den hade väckt stort uppseende och livsmedelsindustrins representant i institutets styrelse avgick i protest. Dåvarande ordförande i IUI:s styrelse, Marcus Wallenberg, tog saken med ro och lät honom gå.³ Därmed hade principen om forskarnas frihet på IUI blivit stadfast och skulle vad jag kan minnas aldrig mer ifrågasättas.

Situationen var lite mer komplicerad för mig som representant för en organisation som skulle verka för medlemmarnas intresse. När den av SNS utgivna boken om *Makten över maten*, efter många påtryckningar om att lägga den på hyllan, publicerades 1984 och jag i ett antal föredrag och artiklar förklarade dess innehåll, slog kvarnindustrin till. Vad som tidigare inträffat på IUI hjälpte inte på Industriförbundet, Meyerson skulle bort. Men hjälpen kom från annat håll. Jag tilldelades plötsligt Företagarförbundets förtjänstmedalj för särskilda insatser i företagandets tjänst. En medalj som instiftats några år tidigare och som bland sina första mottagare räknade Curt Nicolin och Lars Nabseth. Inte kunde man sparka en medlem i det sällskapet. Härmed räddades inte bara min anställning utan också organisationens integritet. Inom ramen för det ekonomiska system vi var satta att förklara och försvara var ju böndernas och livsmedelsindustrins särintressen en anomali som måste bekämpas.

FÖRETAGANDETS VILLKOR – ENTREPRENÖREN I DEN SVENSKA MODELLEN

Som nybliven folkpensionär tilldelades jag år 1992 ett ”emeritusrum” på IUI. Jag skulle nu få möjlighet att i rätt miljö få skriva boken om entreprenörens ekonomiska teori och de institutionella villkor som var en förutsättning för ett produktivt entreprenörskap. Det var en inspirerande miljö med tillgång till forskare som Bo Carlsson, Gunnar Eliasson och Stefan Fölster, samtliga med särskilt intresse för det forskningsområde jag valt. Efter tjugo år som företagare och lika många år på barrkaderna till försvar för ett ekonomiskt system där den entreprenörielle företagaren utgjorde den primära drivkraften, var jag nu redo för ett avslutande opus. Att jag misslyckades kan varken skyllas på arbetsmiljön eller mina tidigare meriter. Svårigheten att integrera entreprenörsteorin med den konventionella allmänna jämviktsteorin var uppenbar. Sannolikt var det inte möjligt. En snabbt

³ Se vidare Assar Lindbecks bidrag i denna volym.

tilltagande hjärt-kärlkrampssjukdom tvingade mig till operation och därefter en långvarig konvalescens. Åter i arbete förstod jag att projektet nu vid mina år var för arbetskrävande och därför borde överlämnas till ”nästa generation”. Så blev också fallet. Magnus Henrekson tog över där jag slutade. I över tio år förde vi en dialog i ämnet och 2007 publicerade han sin bok (skriven tillsammans med Mikael Stenkula) om entreprenörens betydelse för jobbskapande och välbefinnande.

För min del avslutades arbetet på IUI med att jag publicerade mitt arbete kring företagandets villkor i tre fristående artiklar i *Ekonomisk Debatt*, som tillsammans också gavs ut i IUI:s särtrycksserie. Samtidigt kom delar av mitt arbete att ingå i mina memoarer. Den tredje och sista artikeln i *Ekonomisk Debatt* utgjorde ett försök att på ekonomisk grund förklara nödvändigheten av det belöningsystem för entreprenörer som blivit så kraftigt kritiserat. Det hade aldrig givits möjlighet att under min tid på Industriförbundet initiera en debatt i denna fråga. Mina huvudmän menade att ingen politiker eller journalist skulle förstå eller vilja förstå bakgrunden till det belöningsystem, som satte företagsledare i särklass.

När jag så här på ålderns senhöst plockar fram böcker och artiklar från min tid med och på IUI för att skriva ned några minnen, överflyglas jag av en känsla, som jag gärna vill föra vidare till nuvarande och kommande barrikadkämpar för ett fungerande samhällssystem. För det var så vi såg vårt arbete på Industriförbundet. Vårt uppdrag var inte att försvara vissa grupperns särintressen, t.ex. kapitalägarnas och företagarnas, utan att förklara och försvara ett ekonomiskt system som vi kände var omistligt. Kapitalism och demokrati är, som den amerikanske ekonomiprofessorn Arthur M. Okun konstaterar i sin bok *Equality and Efficiency: The Big Tradeoff*, en närmast otrolig blandning: ”Kanske är det också därför de behöver varandra för att göra jämlikheten mer rationell och kapitalismen mer human.” Det var i den andan många av oss arbetade och tilläts arbeta. Men för att förklara och försvara de rikedomsbildande krafterna på ett trovärdigt sätt behövde vi kunskaper som bara kan förvärfvas genom deltagande i forskning i rätt miljö. IUI tillhandahöll just en sådan miljö.

REFERENSER

- Bolin, Olof, Per-Martin Meyerson och Ingemar Ståhl (1985), *Makten över maten*. Stockholm: SNS Förlag.
- Henrekson, Magnus och Mikael Stenkula (2007), *Entreprenörskap*. Stockholm: SNS Förlag.
- Lindbeck, Assar (2009), ”Assar minns: mina tre perioder på IUI”. I denna volym.
- Gulbrandsen, Odd och Assar Lindbeck (1968), *Jordbrukspolitikens mål och medel*. Stockholm: Aldus/Bonniers.

- Meidner, Rudolf, Anna Hedborg och Gunnar Fond (1975), *Löntagarfonder*. Stockholm: Tiden.
- Meyerson, Per-Martin (1973), *Företagen och innovationerna: Studier i den industriella förnyelsens betingelser*. Doktorsavhandling, nationalekonomiska institutionen, Stockholms universitet.
- Meyerson, Per-Martin (1976), *Företagens utländska direktinvesteringar – motiv och sysselsättningseffekter*. Ekonomiska utredningsrapporter. Serie A, 0347-1276. Stockholm: Sveriges industriförbund.
- Meyerson, Per-Martin (1978), *Löntagarfonder eller...: ägande och demokrati i en marknadsekonomi*. Stockholm: Norstedts.
- Meyerson, Per-Martin (1994), "Företagsamhetens ekonomiska teori och politiska villkor". *Ekonomisk Debatt*, årg. 22, nr 2, 149–158.
- Meyerson, Per-Martin (1995), "Hur avlöna entreprenörer?". *Ekonomisk Debatt*, årg. 23, nr 3, 251–253.
- Meyerson, Per-Martin (1995), "Entreprenören och den ekonomiska tillväxten – fallet Sverige?". *Ekonomisk Debatt*, vol. 23, nr 7, 567–578.
- Okun, Arthur M. (1975), *Equality and Efficiency: The Big Tradeoff*. Washington, D.C.: Brookings Institution.
- Salter, Wilfred E. G. (1960), *Productivity and Technical Change*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Swedenborg, Birgitta (1976), *Den svenska industrins investeringar i utlandet 1970–74: en preliminär rapport*. Forskningsrapport nr 5, IUI.
- Swedenborg, Birgitta (1979), *The Multinational Operations of Swedish Firms – An Analysis of Determinants and Effects*. Doktorsavhandling. Stockholm: IUI.

FÖRFATTARPRESANTATION

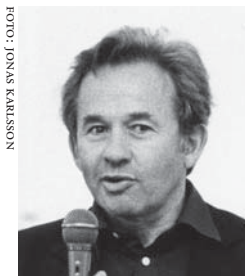

FOTO: JONAS KARLSSON

Per-Martin Meyerson är född 1927 och fil.dr i national-ekonomi. Han doktorerade år 1973 på avhandlingen *Företagen och innovationerna: Studier i den industriella förnyelsens betingelser*. Innan han inledde sina akademiska studier var han under ett par decennier entreprenör och egen företagare inom livsmedelsbranschen i Winborgs Fabriker (ättika, senap och konserver) och Vivels (bagerier, konditorier och restauranger) samt i Ljungberg & Co som utvecklade och tillverkade medicinsk utrustning. Efter den verksamhet som skildras i uppsatsen i denna bok har Meyerson ägnat sig åt författarskap inom historia och religionsfilosofi. Hans senaste produktion är böckerna *Staten Israel, drömmar och verklighet* (Malmö: Sekel Bokförlag, 2005), *Gud & Mammon. Om religion, kapitalism och demokrati i ett judiskt perspektiv* (Malmö: Sekel Bokförlag, 2009).